

Joan Domènech: un homenot gironí

Joan Domènech i Moner (Lloret de Mar, 1943-2023), escriptor, historiador, pedagog, polític... i un dels referents culturals més importants de les comarques gironines, va morir el 9 de novembre del 2023. En un país que visqués la seva condició nacional amb plena normalitat, Domènech s'hauria dedicat, probablement de manera plena, a les facetes corresponents a la seva formació. En el seu cas, la docència i la història. Tanmateix, les seves múltiples inquietuds i la seva voluntat de servei a la societat, el país, la cultura, la llengua..., indeslligables del seu compromís, el van portar a cultivar, amb encert i generositat, camps molt diversos.

Text > **DAVID PAGÈS I CASSÚ**, professor i escriptor

Fotos > **ARXIU FAMÍLIA DOMÈNECH COLL**

A Joan Domènech, en relació amb la seva infantesa, li agradava recordar «el Lloret plàcid, de la gent que es guanyava la vida amb dificultat, anant a pescar, treballant la terra o bé fent

oficis menestrals, però que era feliç i no sentia enveges». Als seus pares, els agraïa que no li haguessin amagat res de les dificultats que passaven les famílies i que l'haguessin encarrilat cap a les activitats culturals.

Alumne de pàrvuls al col·legi del Cor de Maria, va començar la primària a l'escola privada de Mn. Pere Torrent, excel·lent pedagog. El va marcar pregonament: «Des d'un punt de vista humanístic i ètic sempre m'he sentit molt influït per les ensenyances del meu primer mestre. Ell deia que sempre s'és mestre, a tota hora i arreu on s'estigui. Sempre s'ha de predicar amb l'exemple». El món cultural ja bullia dins seu de ben petit. Li agradava fer rodolins i, ben aviat, amb la intenció d'ajudar i fer aportacions, va mostrar interès a col·laborar en l'univers cultural d'associacions i entitats d'àmbit local.

Hi ha un moment crucial en la seva vida, que és quan opta per no continuar l'ofici familiar de fuster, tot i que li agradava. Li sabia greu dir als pares que no volia seguir la tradició familiar, però va tenir la sort de comptar amb el suport del seu oncle matern, Domènec Moner i Basart (Lloret de Mar, 1907 - Sant Pere de Ribes, 2003), compositor i director de corals, que li va donar un consell que sempre va agrair: «Abans de dir que no seràs fuster als pares, vine cap a Barcelona, viu la cultura de prop i així veuràs com t'hi trobes». I així va ser com dels onze als catorze anys, entre els anys 1954 i 1958, va estar-se a la capital del país estudiant comerç al Liceu Francès, col·legi on va obtenir uns resultats molt brillants.

>> Joan Domènech, en prendre possessió de l'alcaldia de Lloret el 1979.

El seu oncle, doncs, li va obrir els ulls al país, a la vida barcelonina, a la cultura... i a la sardana, dansa de la qual Domènech es va convertir en un dels estudiosos més destacats i prolífics.

Més tard, el mestre Lluís Rossell va convèncer els seus pares que fes batxillerat superior. Un cop acabat, va cursar magisteri a Girona. Allà hi va conèixer la que seria la seva esposa, Maria Teresa Coll Vila, filla de Beguet, amb qui es casaria el 10 de juny de 1972. Van tenir una filla, l'Anna, i una neta, la Núria.

Hi va haver altres persones que el van influir en aquells anys de formació, entre les quals Josep M. Pons i Guri, professor de paleografia, i Esteve Fàbregas i Barri, que va seguir l'ofici familiar de carnisser i, alhora, va aconseguir destacar com a escriptor, historiador i investigador, i va deixar un fons documental espectacular.

Docència i política

Un cop casat, i combinant la feina amb els estudis, va cursar la llicenciatura de filosofia i lletres —història— a la Universitat Autònoma de Barcelona (primer cicle al Col·legi Universitari de Girona). Va exercir de mestre a tres escoles públiques de Lloret, d'una de les quals (el CEIP Esteve Carles) va ser director (1986-1989). Amb dos parèntesis a la política —durant els quals va ser regidor de Cultura (1973-1976), tinent d'alcalde (1976-1979), alcalde (1979-1983), diputat president de l'Àrea d'Ensenyament, Cultura i Publicacions de la Diputació de Girona (1995-1996) i delegat de Cultura de la Generalitat de Catalunya a les comarques gironines (1996-2003)—, va retornar a l'ensenyament a l'IES Rocagrossa de Lloret i es va jubilar l'any 2006. En la seva etapa com a alcalde es van comprar dues cases d'indians: Can Font i Can Garriga.

Durant vint anys, en dues etapes, va dirigir la publicació dels «Quaderns de la Revista de Girona», editats per la Diputació i "la Caixa" (abans Caixa de Girona). En tot aquell temps es van publicar dos-cents volums. Una tasca impressionant, ingent i fructífera que el va posar en contacte amb molts estudiosos, historiadors i lletraferits de les nostres comarques, delerosos d'explicar el passat del seu territori. El 1996 va esdevenir delegat de Cultura dels Serveis Territorials de Girona. El seu

>> Als dos anys i mig, llegint el TBO.

perfil hi encaixava plenament. Hi va dur a terme, com deia ell, «una feina de formigueta, de treball constant». S'hi va sentir molt a gust i va poder contribuir, amb una dedicació exemplar, a restaurar monuments; promoure arxius, biblioteques, museus i exposicions; impulsar espectacles, donar suport a entitats... D'aquell període, estava especialment satisfet de la campanya «La sardana a l'escola», que ja havia posat en funcionament quan era diputat de Cultura de la Diputació de Girona i que va representar la implementació de l'ensenyament de la sardana als col·legis en horari lectiu. Va durar molts anys i va donar molts i bons fruits.

Implicació en entitats

Sempre va ser una persona molt implicada en l'associacionisme a la seva ciutat. L'any 1969 es va vincular a l'agrupació Amics de la Sardana, de Lloret, formada a partir del I Aplec de Lloret, celebrat el 1968. I al Club Marina-Casinet, entitat amb la qual col·laborava també des del 1969, primer com a secretari i, des del 2004 fins a la seva mort, com a president. Va contribuir a dinamitzar-lo a base d'organitzar, conjuntament amb altres persones, moltes —i diverses— activitats. I, entre altres, ens hem de referir a l'Obreria de Santa Cristina, que va presidir durant setze anys i des de la qual va impulsar una renovació a fons que va comportar

la revaloració de la finca, la restauració dels altars de l'església, el foment de les festes tradicionals, la recuperació de l'antiga regata de llaguts, la celebració de concerts (amb la recuperació d'obres musicals dedicades a Lloret), l'edició de llibres de temàtica lloretenca o la col·locació de petits monuments en algunes zones de la finca dedicats a personatges que hi havien estat vinculats (Joan Llaverias, Josep Pla, Marcos Redondo, Esteve Fàbregas i Barri, Joaquim Sorolla, etc.), entre d'altres.

Durant la seva presidència, gràcies a les seves investigacions històriques, va establir contactes internacionals amb Bolsena (ciutat on va néixer i patir martiri santa Cristina), Cuers (França) i Herzebrock (Alemanya).

Va tenir un paper molt actiu en entitats de l'àmbit gironí, entre les quals les fundacions Fita i Valvi, des del 1997, i Prudenci Bertrana, de la qual era membre des del 1995 i va ser president entre els anys 2014 i 2021. Així mateix, va ser component del Patronat Eiximenis de la Diputació de Girona, del Centre d'Estudis Selvatans i, durant setze anys, fins al 2021, delegat a Girona del Col·legi de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres i Ciències de Catalunya.

També va formar part, com a secretari, de la Junta Directiva d'Aspronis,

una fundació sense ànim de lucre que vetlla pel benestar i el desenvolupament dels col·lectius amb diversitat funcional i intel·lectual, i va presidir, des dels inicis, la Fundació Privada Amorós Garriga de Badalona.

Una activitat pública ingent

Al llarg de la seva vida, va participar en nombrosos actes de tota mena: conferències, jornades d'estudi, pregons, presentacions de llibres...; va escriure molts articles i comunicacions, de caràcter vari, en moltes publicacions i, com a autor de llibres, va edificar una obra amb caràcter sòlid i perdurable. Des de jove va col·laborar en les diverses revistes locals de Lloret (*Tramuntana*, *Costa Exprés*, *Lloret Gaceta*, *La Costa*... i, fins poc abans de morir, *Sesmond*, de l'Arxiu Municipal, *Butlletí de l'Obreria de Santa Cristina* i *Celobert*). També va col·laborar en altres revistes comarcals, com ara *Recull*, de Blanes, o *La Taula del Racó*, de Vidreres. Va exercir com a corresponsal de premsa d'*El Noticiero Universal* i de *Diario de Barcelona*.

Va ser membre del Consell Assessor de la *Revista de Girona*, en què també participava com a autor de cròniques i articles, i del Consell Editorial del *Punt* (avui *El Punt Avui*), diari on, des del 2003, col·laborava amb un article

>> A la Festa de l'Americano, el juny del 2012.

quinzenal. Mensualment escrivia el «davantal» de la revista *SOM* i sovint algun altre article. Va ser el creador d'una vintena d'obres de teatre còmicosatíriques (de tres actes) de tema local. Cada any, amb regularitat des del 1991 fins al 2008, n'estrenava una, que esdevenia un dels actes clàssics i populars de la Festa Major d'hivern de Lloret, ja que venia a ser la caricatura dels fets ocorreguts a la vila i al país al llarg dels dotze mesos anteriors, amb un mínim fil conductor d'intriga i amb títols suggestius.

Va escriure més d'una trentena de llibres, un bon nombre dels quals dedicats a Lloret, a Beget i a la música. N'esmentem alguns títols: *Història dels casinos de Lloret* (1982), *Cinquanta anys d'esforç turístic a Lloret de Mar* (1982), *Beget i la seva rodalia* (1987), *L'ensenyament a Lloret de Mar* (1991), *25 anys junts: 25è aniversari de l'Agrupació d'Aplecs Sardanistes de les Comarques Gironines* (1995); *Lluís Albert: Un home apassionat* (2001), *El cant coral a Lloret* (2002), *Fèlix Martínez Comín i Pepita Llunell: una parella unida per l'amor i la música* (2003), *Josep Viader i Moliner: de la música de*

>> Al costat de Jordi Pujol durant la Processó de Santa Cristina.

cobla a la polifonia (2005), *El Ball de Plaça i l'Obreria de Santa Cristina de Lloret de Mar* (juntament amb Maria Antònia Juan) (2005), *Cinquanta anys del Club Marina Casinet i els seus antecedents* (2006), *Domènec Moner i Basart: un compositor lloretenc a Barcelona* (2009), *Domènec Fita: l'home de l'art integrat* (2014), *El Lloret festiu i la sardana* (2019), *L'atractiu d'Amèrica* (2020), *50 anys d'aplecs gironins* (2020), *Beget* «Quaderns de la Revista de Girona» (2022)...

També va cultivar la poesia. *Moments intensos* recull un bon nombre de poemes. En tenia d'altres, d'inèdits.

La faceta de navegant

Hi ha facetes potser no tan conegudes en la seva vida, com ara la que fa referència a la condició de navegant. Cal fer esment, de manera especial, de la travessia que Agustí Blanch, Mario Zucchitello i ell mateix van fer —en etapes i viatges diferents— per la Mediterrània amb el vaixell *Far Barcelona*. Estem parlant dels anys 2007, 2009, 2010 i 2011. Tots tres, amb altres companys de viatge, van escriure dos magnífics llibres sobre aquestes aventures: *La ruta dels mercaders* (2008) i *La ruta dels consolats de mar* (2012).

Idees clares, conviccions profundes

Domènech era una persona amb idees clares i conviccions profundes i, alhora, comprensiva i dialogant, de tarannà sentimental i alegre. L'ofici de mestre i de pedagog li va ser sempre útil allà on va estar. Era portador d'una ironia elegant i intel·ligent, d'aquelles que són tan necessàries en el món i en el moment en què vivim. En tots els llocs on va exercir responsabilitats, va prioritzar sempre el servei a les persones, la cultura i el país. El nombre de reconeixements aconseguits testimonia la seva tasca ingent, els records d'amics, coneguts i familiars, la seva qualitat humana i la seva bondat integral. I la nova escola Joan Domènech i Moner, al barri de Puigventós de Lloret de Mar, que es posarà en funcionament el proper mes de setembre, prova la seva condició, majúscula, de mestre.

Una vida ben plena i ben profitosa. El nostre afecte i el nostre agraïment perennes, benvolgut Joan!

>> Amb Domènec Fita, el 2014.

>> Durant la inauguració, el 2008, de l'escultura de Jacint Verdaguer a la Mare de Déu del Mont.